

Beleidsplan 2013-2016

Experiment en eeuwigheid

INLEIDING	1	Doel 4 uit het beleidskader van OCW	8
CONTEXT	1	4.1 Internationale presentaties van hedendaagse kunst uit Nederland	8
MISSIE	1	4.2 Internationale presentaties van cultureel erfgoed uit Nederland	9
UITGANGSPUNTEN TOEKOMSTIG BELEID	2	4.3 Kunstbeurzen	9
Beeldende kunst	2	4.4 Biënnale van Venetië	9
Cultureel erfgoed	2	4.5 Bezoekersprogramma	9
		4.6 Studie- en oriëntatierizen	9
		Beoordelingscriteria doel 4	9
WERKWIJZE	3		
Beoordeling	3	Doel 5 uit het beleidskader van OC&W	9
Samenwerking, kennisdeling, nieuwe initiatieven	3		
UITWERKING BELEID	4	SAMENWERKING CULTUURFONDSEN	10
Doel 1 uit het beleidskader van OCW	4	Investeringsgerichte aanpak	10
1.1 Startstipendia	4	Governance & beheer	10
1.2 Prix de Rome	5	Internationaal	10
1.3 Basisstipendia	5		
1.4 Individuele projectbijdragen	5	BIJLAGEN	
1.5 Gastateliers	5	Structurele en incidentele samenwerkingspartners	12
1.6 Beurzen praktijkverdieping	5		
Beoordelingscriteria doel 1	6	Begroting 2013–2016	13
Doel 2 uit het beleidskader van OCW	6		
2.1 Stimuleringsbijdragen opdrachten	6	Begroting en toelichting Hgis-Cultuurmiddelen 2013–2016	16
Beoordelingscriteria doel 2	6		
Doel 3 uit het beleidskader van OCW	6		
3.1 Instellingsbijdragen projecten	6		
3.2 Programmeringen	7		
3.2.1 Bijdragen programmering presentatieinstellingen beeldende kunst	7		
3.2.2 Bijdragen programmering erfgoed instellingen	7		
Beoordelingscriteria instellingsbijdragen projecten en programmeringen	7		
3.3 Collectiebeleid	7		
3.3.1 Aankoopprogramma's	7		
3.3.2 Incidentele aankopen	8		
3.3.3 Veiligheidszorg	8		
3.3.4 Mobiel erfgoed-lening	8		
3.3.5 Wet tot behoud van cultuurbezit	8		
Beoordelingscriteria collectiebeleid	8		

INLEIDING

Sinds 30 december 2011 is de fusie van het Fonds BKVB en de Mondriaan Stichting een feit. Deze fusie sluit aan op het veranderende culturele veld. Het Mondriaan Fonds bevordert als nieuw landelijk stimuleringsfonds voor zowel beeldende kunst als cultureel erfgoed bijzondere en vernieuwende activiteiten, en biedt kansen aan kunstenaars, bemiddelaars, organisaties, instellingen en particulieren. Voor allen die betrokken zijn bij beeldende kunst en cultureel erfgoed is er voortaan één instelling, waartoe zowel natuurlijke als rechtspersonen zich kunnen wenden. Plannen, projecten en presentaties kunnen hierdoor voortaan beter op elkaar worden afgestemd en waar nodig integraal beoordeeld, nieuwe verbindingen en vruchtbare contacten zijn mogelijk. Door het accent te leggen op 'de keten', waarvan experiment, productie, presentatie, afname, reflectie, behoud en beheer deel uitmaken, winnen beeldende kunst en cultureel erfgoed aan zichtbaarheid in Nederland en daarbuiten, en kan hun betekenis in het publieke domein toenemen.

CONTEXT

Het denken over de fusie tussen het Fonds BKVB en de Mondriaan Stichting is al jaren geleden begonnen en was vooral inhoudelijk gemotiveerd. De werkerreinen van de twee fondsen groeiden, de hybride praktijken in het culturele veld volgden, naar elkaar toe. De mogelijkheden om samen te werken werden groter en daarmee ook de kans om de beleidsinstrumenten van beide fondsen beter op elkaar te laten aansluiten.

Inmiddels is de situatie door nieuw overheidsbeleid ingrijpend gewijzigd. Beleid, budget en medewerkers voor vormgeving en architectuur zijn eind 2011 overgegaan naar het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Het Mondriaan Fonds heeft rekening te houden met het door de staatssecretaris van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap opgestelde beleidskader voor de periode 2013-2016. Bovenal zijn de budgettaire mogelijkheden van het Mondriaan Fonds door de bezuinigingen aanzienlijk beperkt: van de 42 miljoen euro waarover de fondsen voorheen samen beschikten, resteert 25 miljoen euro voor toekomstig beleid. De ingrijpende bezuinigingen in het culturele veld, zowel nationaal als regionaal en lokaal, leggen extra druk op de budgetten van het Mondriaan Fonds, met navenante gevolgen voor kunstenaars en instellingen.

Deze omstandigheden, in samenhang met de onvoorziene noodzaak een nieuwe directeur te werven, hebben de keuze ingegeven voor een compact beleidsplan, dat moet worden beschouwd als een opmaat. Het fonds is immers op meerdere fronten in transitie, en ook in het culturele veld doen zich fundamentele koerswijzigingen voor. Het in dit plan omschreven beleid zal in de komende twee jaar actief worden ontwikkeld tot een nieuw en consistent beleid. Dat beleid zal stapsgewijs vorm krijgen. Het Mondriaan Fonds wil zich zorgvuldig én wendbaar verhouden tot het veld door te stimuleren, te faciliteren en te agenderen.

MISSIE

Er zijn veel verbanden tussen beeldende kunst en cultureel erfgoed. Het heden steunt altijd op het verleden, en in het heden vormt zich telkens weer het cultureel erfgoed van de toekomst. Bijdragen aan het een leidt tot het bevorderen van het ander, bewaren daagt uit tot ontdekken en vernieuwen vindt zijn neerslag in behouden. Veel kunstenaars en culturele instellingen spelen in op deze verbanden, en maken ze actueel en inspirerend.

De naam van het nieuwe fonds is er dan ook met reden. Piet Mondriaan, een van Nederlands belangrijkste en beroemdste kunstenaars, kan tot op zekere hoogte model staan voor de activiteiten die het Mondriaan Fonds wil ontwikkelen en stimuleren. De schilder Mondriaan was een pionier van de abstracte en non-figuratieve kunst. Zijn experimentele geometrisch-abstracte werk is inmiddels wereldberoemd cultureel erfgoed en dient voor velen als inspiratiebron. Mondriaan was daarnaast ook kunsttheoreticus, stond aan de basis van de vernieuwende beweging De Stijl en ontwikkelde een eigen theorie die hij Nieuwe Beelding noemde. Mondriaan was een groot deel van zijn leven in het buitenland actief, in samenwerking met een internationale en interdisciplinaire groep kunstenaars, ontwerpers en kunstbemiddelaars.

Het Mondriaan Fonds wil, in de geest van zijn naamgever, stimuleren dat kunstenaars en instellingen experimenteren, vernieuwen, samenwerken en ondernemen. Kunstenaars kunnen zich opwerpen als curator en bemiddelaar, instellingen maar ook particuliere partijen kunnen opdrachtgever zijn en op zoek gaan naar nieuwe samenwerkingsverbanden. In de gegeven context ziet het Mondriaan Fonds zich gedwongen scherpe keuzes te maken, of het nu gaat om ontwikkelen, uitzetten of oogsten.

In deze tijd waarin het draagvlak voor beeldende kunst en cultureel erfgoed moet worden bevochten, beschouwt het Mondriaan Fonds het meer dan ooit als zijn taak om de noodzaak, het belang en de waarde van beeldende kunst en cultureel erfgoed uit te dragen. Het zet daarom in op een pluriform en breed cultureel veld, waarin kwaliteit een vanzelfsprekende voorwaarde is en de samenleving in al haar diversiteit wordt weerspiegeld. Een open, internationale blik is daarbij essentieel.

De missie van het nieuwe fonds luidt:

Het Mondriaan Fonds bevordert artistieke en culturele ontwikkeling. Het stimuleert en faciliteert een divers en hoogwaardig aanbod van beeldende kunst en cultureel erfgoed in het publieke domein en de internationale promotie daarvan. Ook stimuleert het activiteiten die ertoe leiden dat een pluriform publiek, dat wil zeggen een groot aantal afzonderlijke individuen én de samenleving als geheel, zich betrokken voelt bij kunst en cultuur.

UITGANGSPUNTEN TOEKOMSTIG BELEID

Het beleidskader van de staatssecretaris voor Cultuur en het sterk gereduceerde budget zijn bepalende uitgangspunten voor het nieuwe beleid. Maar niet de enige. Er is veel opgebouwd door zowel het voormalig Fonds BKVB als de voormalige Mondriaan Stichting, en ook de staatssecretaris hecht daar belang aan, getuige zijn beleidsbrief van 10 juni 2011. Uiteraard is rekening gehouden met de evaluaties die de fondsen de afgelopen jaren zelf lieten uitvoeren, met onderzoek van derden en met de adviezen van de Raad voor Cultuur. Verder zijn de uitkomsten van het visitierapport uit 2010 relevant, waarbij beide voormalige fondsen het eindoordeel 'goed' ten deel viel. Als stimuleringsfonds vervult het Mondriaan Fonds een complementaire rol ten opzichte van wat in de markt tot stand komt en/of wat (mede) wordt gefinancierd door de overheden, private partners en het publiek. Het is niet verantwoordelijk voor instandhouding, dat is aan andere publieke en private partijen. Het Mondriaan Fonds wil stimuleren dat de kunst zich in het artistieke en het publieke domein ontwikkelt. Het wil de kwaliteit en zichtbaarheid van beeldende kunst en cultureel erfgoed bevorderen en bijdragen aan een ontvankelijk, dynamisch en betekenisvol cultureel klimaat in Nederland, waarin beeldende kunst en cultureel erfgoed internationaal aanzien hebben, nationaal gewaardeerd worden en regionaal gespreid. Het Mondriaan Fonds richt zich op zowel vraag als aanbod, investeert in projecten en praktijken in binnen- en buitenland die bijzonder zijn qua inhoud, opzet of uitvoering, en onderneemt relevante aanvullende activiteiten. Uitgaand van de grondslag van de fusie en de voornoemde keten kan het toekomstige beleid – of dat nu gericht is op beeldende kunst, cultureel erfgoed of combinaties daarvan – worden gevisualiseerd als een kern met daaromheen cirkels. De kern staat voor ontwikkelen, en maakt onderzoek, experiment en bijzondere productie mogelijk. De omringende cirkel staat voor uitzetten, en is gericht op het tonen en distribueren van resultaten in het publieke domein, in samenwerking met instellingen en de markt. De buitenste cirkel staat voor oogsten, en stelt de zichtbaarheid, de impact van die resultaten en de effecten daarvan centraal. Daarbij beziet het fonds per onderwerp en per beleidsinstrument of het moet stimuleren, faciliteren dan wel agenderen, of dat een combinatie daarvan gewenst is.

Beeldende kunst

Nederland staat internationaal bekend om zijn gevarieerde kunstenaarsaanbod van hoge kwaliteit. Dat aanbod is tot stand gekomen in een fijnmazig netwerk van voorzieningen, kunstenaars, instellingen en andere partijen. Evident is dat kunstenaars in dat netwerk een cruciale rol spelen. Voor een gezond klimaat en een rijk en geschakeerd aanbod is van essentieel belang dat kunstenaars hun werk ook kunnen maken vanuit een onafhankelijke positie, los van de agenda's en strategieën van derden. Kunstenaars behouden daarmee hun creatieve vrijheid en dragen als cultureel ondernemer zowel zakelijk als artistiek een eigen verantwoordelijkheid voor het zich positioneren ten opzichte van

(internationale) ontwikkelingen in het veld, de markt en de samenleving. Het Mondriaan Fonds houdt dit beginsel hoog. Niettemin zullen de regelingen in bepaalde opzichten meer vraaggestuurd worden, om de levensvatbaarheid van het aanbod in de markt te verbeteren, de afstand tot de samenleving te verkleinen, de zichtbaarheid en de betekenis van kunst en cultuur te vergroten en de internationale belangstelling te versterken. Het Mondriaan Fonds ziet daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de galeries, als schakel tussen productie en afname.

Bemiddelaars zijn een onlosmakelijk onderdeel van het veld van de beeldende kunst. Zowel individuen als organisaties geven kunst een context, hebben een aandeel in het vergroten van het maatschappelijk draagvlak via onderzoek, publicaties en artikelen. Zij maken daarmee de kunst toegankelijker, dragen bij aan het discours en bevorderen verdieping. Soms is het onderscheid tussen kunstenaar en bemiddelaar niet meer te maken, zij wisselen van rol, en werken samen. Het blijft om deze redenen ook voor bemiddelaars mogelijk een individuele projectbijdrage of een incidentele instellingsbijdrage aan te vragen.

Behalve kunstenaars en bemiddelaars kent het veld van de beeldende kunst postacademische instellingen, kunstenaarsinitiatieven, presentatie-instellingen, musea, kunsthallen, galeries, kunstbeurzen, verzamelaars, opdrachtgevers en andere professionals. Het Mondriaan Fonds richt zich op al deze partijen, maar kent een speciale plaats toe aan kunstenaarsinitiatieven en presentatie-instellingen, die een scharnierfunctie vervullen tussen kunstenaars, uiteenlopende publieksgroepen en het internationale veld. Deze organisaties combineren een lokale praktijk met een internationaal netwerk en fungeren voor kunstenaars en curatoren als laboratorium, productieplek en podium. Ze verzamelen doorgaans niet, zijn flexibel en vooral geïnteresseerd in experiment, vernieuwing en onderzoek. Hun internationale oriëntatie biedt betrokkenen toegang tot professionele netwerken die van groot belang zijn voor verdere ontwikkeling en zichtbaarheid. Aandacht vraagt de toenemende grensvervaging ten opzichte van musea, galeries en tijdschriften, die vaak blijf geven van een andere, uitgebreidere taakopvatting. Dit dwingt presentatie-instellingen hun positie en werkwijzen te herijken. Dat zij zich zowel tot de lokale als tot de internationale omgeving moeten verhouden zorgt daarnaast geregeld voor spanning. Ten slotte krimpen hun middelen eerder dan dat ze toenemen. Hoewel het Mondriaan Fonds zich zeer bewust is van de krachttoer die deze instellingen moeten verrichten, zal het niet de gaten dichten die in de komende periode ontstaan. Het is zijn taak om, ook onder de gegeven moeilijke omstandigheden, ontwikkeling en meerwaarde te stimuleren.

Cultureel erfgoed

Het cultureel erfgoed uit Nederland is wereldvermaard. Het omvat een breed en veranderlijk arsenaal aan objecten en immateriële uitingen, bijeengebracht in kunst-, cultuur- en natuurhistorische, volkenkundige en technische collecties, uiteenlopende archieven en bibliotheken. Ook

monumenten en archeologische objecten maken er deel van uit. Kwesties rond nationaliteit en identiteit hebben de belangstelling voor cultureel erfgoed doen toenemen. De relatie die mensen ermee aangaan, hangt nauw samen met de betekenis van dat erfgoed voor hen persoonlijk. Regionalisering en globalisering manifesteren zich ook hier tegelijkertijd, en lopen dwars door elkaar heen, steeds meer individuen en instellingen werken grensoverschrijdend en transcultureel.

Veel erfgoedinstellingen gaven in de afgelopen periode blijk van nieuw ondernemerschap en professionaliserden zich. Ze kregen meer aandacht voor hun functie in het publieke domein, voor hun lokale inbedding en voor publiek-private samenwerking. Hoewel hun bezoekers nog steeds stijgen, moet worden opgebokst tegen de vrijetijdsindustrie. Daarnaast vereist verregaande individualisering dat erfgoedinstellingen hun bezoekers anders benaderen.

Erfgoedinstellingen staan enerzijds dus voor de opgave creatief te zoeken naar methodes om hun maatschappelijke en financiële positie te versterken. Tegelijkertijd dienen ze hun inhoudelijke profiel, hun bestaansgrond, te bewaken.

Financiële nood leidde in het recente verleden herhaaldelijk tot het verkopen van collectieonderdelen. Maar de noodzaak tot bezuinigen kan in de toekomst ook leiden tot een hernieuwde inzet van de eigen collectie en het op die manier versterken van het eigen profiel. Zo tekent zich de laatste jaren een positieve kentering in de afstemming van collecties af. In navolging van andere musea stemmen ook kunstmusea hun plannen vaker op elkaar af, en verhouden zij zich bewuster tot de Collectie Nederland, er vindt meer bruikleenverkeer en uitruil van collecties plaats. Ook relateren steeds meer musea hun verzamelbeleid aan hun presentatiebeleid, waardoor zichtbaarheid van collecties en museumprofielen elkaar kunnen versterken. Daarnaast worden initiatieven genomen om samen te werken en te fuseren. En het veld van het mobiele erfgoed toont hoe effectief de inzet van vrijwilligers kan zijn, waarbij deze tegelijk voorziet in een stevig maatschappelijk draagvlak. Het cultureel kapitaal van erfgoedinstellingen ligt besloten in hun collecties, maar dit erfgoed krijgt extra betekenis wanneer het wordt ingezet in de samenleving. Voor het cultureel erfgoed vindt het Mondriaan Fonds ontwikkeling, samenwerking, publieksbereik en draagvlak dan ook essentieel.

WERKWIJZE

Op basis van de voorgaande uitgangspunten kiest het Mondriaan Fonds voor heldere voorwaarden en criteria, waardoor op voorhand zo veel mogelijk duidelijk is welke aanvragen voor een bijdrage in aanmerking kunnen komen. Het Mondriaan Fonds zal succesvolle regelingen in stand houden en waar nodig met elkaar verbinden, maar daarbinnen scherpere keuzes moeten maken. De beleidsinstrumenten worden beter op elkaar afgestemd en in de financieringsmethoden komt meer variatie.

Beoordeling

De beoordelingscriteria uit het beleidskader van de staatssecretaris sluiten aan op de criteria die het Mondriaan Fonds zal hanteren. Bij de uitwerking van het instrumentarium in de volgende paragraaf worden de belangrijkste voorwaarden en criteria benoemd. Daarbij is gezocht naar een juiste balans tussen elementen als artistiek-inhoudelijke en/of cultuurhistorische kwaliteit, ondernemerschap, marktwerking en publieksbereik, afhankelijk van de vraag of het vooral om ontwikkelen, om uitzetten of om oogsten gaat. Het Mondriaan Fonds neemt de sterke elementen uit de huidige beoordelingspraktijken mee, zoals de livebeoordeling en het werken met een pool van adviseurs, naast het systeem van vaste commissies. Het intendantenmodel zal worden geëvalueerd en mogelijk in aangepaste vorm worden voortgezet. Waar zinvol wordt het systeem van peer review omgevormd tot professional review, wat wil zeggen dat bij de beoordeling van aanvragen uiteenlopende expertise wordt betrokken uit bijvoorbeeld de wetenschap, het onderwijs, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Ook het maatschappelijk draagvlak voor kunst en erfgoed is daarmee gediend. Het systeem van vooradviezen wordt uitgebreid. Daarnaast zullen de adviseurs voorafgaand aan vergaderingen al een eerste oordeel over de aanvragen vellen. Niet alleen bevordert deze werkwijze de objectiviteit van de beoordeling, ook is hiermee veel tijdswinst te behalen. Het Mondriaan Fonds zal meer met programma's en specifieke aanvraagrondes werken: in de eerste plaats om urgente onderwerpen te agenderen en daarmee het veld te stimuleren, en in de tweede plaats om het selectieproces aan te scherpen, bijvoorbeeld door de vergelijkbaarheid van aanvragen te vergroten.

Samenwerking, kennisdeling, nieuwe initiatieven

In de komende periode komt het meer dan ooit op kennisdeling en samenwerking aan. Op die manier kunnen goede ideeën worden verwezenlijkt en hun weg vinden naar publiek en samenleving. Het Mondriaan Fonds hecht ook aan samenwerkingsverbanden, omdat zij recht doen aan de interdisciplinaire en internationale kunst- en erfgoedpraktijk. Zij vergroten de kansen, en kunnen bijdragen aan een innovatieve houding en onderlinge kennisoverdracht. De intensiteit van de samenwerkingsverbanden zal variëren van gezamenlijke uitvoering van beleid en inhoudelijke betrokkenheid bij het opzetten van een project tot puur financiële samenwerking. In het verlengde van huidige samenwerkingsverbanden met de publieke fondsen en met andere partijen (zie blz 12) zal het onder meer om gezamenlijke regelingen en activiteiten gaan, in alle gevallen om initiatieven die aansluiten bij de missie en het beleid en passen in de capaciteit van het bureau. Ook zal het Mondriaan Fonds samen met de andere cultuurfondsen en partijen als SICA opnieuw en waar wenselijk gezamenlijke internationale programma's ontwikkelen en uitvoeren in het kader van het internationaal cultuurbeleid. Daarbij kan ook een vervolg van eerdere programma's zoals KulturA en de samenwerkingen met China, Brazilië en Turkije, aan de orde zijn.

Het Mondriaan Fonds zal uitgebreid aandacht besteden aan het evalueren en analyseren van ondersteunde projecten en zal dit voor een breed publiek inzichtelijk maken in best practices en tentoonstellingen of bijvoorbeeld debatten of essays, waar mogelijk in samenwerking met relevante partijen in het veld.

Op een open en gevarieerde manier wil het Mondriaan Fonds voorwaarden scheppen om kunst en erfgoed de ruimte te geven zich zowel in het artistieke als in het publieke domein betekenisvol te ontwikkelen. In zijn brief van 10 juni 2011 wijst ook de staatssecretaris op de positieve ontwikkelingen in de sector. Het ondernemerschap neemt toe, kunstenaars en instellingen treden steeds meer naar buiten. Zij opereren meer in de markt, leggen relaties met het bedrijfsleven en andere publieke domeinen, en weten beter een publiek te vinden. Daardoor worden ze minder afhankelijk van inkomsten van de overheid en verhouden zich duidelijker tot andere partijen. Het Mondriaan Fonds wil op deze dynamiek en vernieuwing in de cultuursector blijven inspelen. In het verlengde van de stimuleringsbijdragen opdrachten zal het veelbelovende initiatieven stimuleren en gestalte geven aan de eigen ontwikkelingsfunctie. Ook wil het alternatieve financieringsvormen blijven onderzoeken. Recente voorbeelden hiervan zijn Time Banking (waar aanvragers extra mogelijkheden krijgen om hun project te realiseren, zonder gebruik te maken van geld, maar door tijd, kennis en ervaring te delen), het Circle Fund (een duurzaam financieel model voor publiek-private samenwerking tussen belanghebbenden als kunstenaars, kunstinstellingen, galleries, verzamelaars, subsidiënten en publiek), de Mobiel erfgoed-lening, samen met het Nationaal Restauratiefonds, en de samenwerking met het Materiaalfonds (beide gericht op een methode waarbij de investering wordt terugbetaald en weer beschikbaar komt voor investering in nieuwe projecten). Verder zijn er gesprekken gaande over mogelijke samenwerking met Triodos Bank, en krijgt het systeem van crowdfunding aandacht, waarbij wordt ingegaan op initiatieven uit het veld om geld en support te werven onder een groot publiek, wat direct ook een indruk geeft van het publieke draagvlak voor projecten voor kunst en erfgoed. Dergelijke initiatieven verbinden verschillende partijen en aandachtsgebieden en laten nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan die bijdragen aan de (inter)nationale zichtbaarheid van de kunst en haar maatschappelijke verankering.

Het Mondriaan Fonds hecht grote waarde aan het onderzoekend vermogen in de beeldende kunst en het cultureel erfgoed, en vindt het voor de periode 2013–2016 van wezenlijk belang nieuwe veelbelovende initiatieven te onderzoeken en te ondersteunen, zowel door te stimuleren als door te faciliteren en te agenderen. Uitgangspunt is dat het steeds moet gaan om kansrijke initiatieven die aanvullend zijn, waarbij meerdere partijen betrokken zijn, en waarvan meerdere partijen profijt hebben. Deze werkwijze krijgt in de komende periode vorm, en gaat integraal deel uitmaken van het beleid. Om slagvaardig te kunnen blijven inspelen op actuele ontwikkelingen, wordt het instrumentarium zo ingericht dat daarvoor ruimte beschikbaar blijft binnen de geormerkte bedragen uit het beleidskader.

UITWERKING BELEID

In deze paragraaf staat hoe het Mondriaan Fonds zijn ambities verbindt aan de vijf beleidsdoelen van de staatssecretaris. In het bespreken van instrumenten en activiteiten is de volgorde uit het beleidskader aangehouden. Per doel worden de belangrijkste criteria benoemd die het Mondriaan Fonds bij de uitwerking van regelingen wil hanteren.

Doel 1 uit het beleidskader van OCW

'Het ontwikkelen van toptalent, zowel jong als bewezen talent, om vernieuwend en toonaangevend aanbod mogelijk te maken dat niet in de markt tot stand komt.'

Dit doel sluit grotendeels aan bij de gedachtegang achter het instrumentarium voor individuele beeldende kunstenaars en bemiddelaars van het voormalig Fonds BKVB, die in aangescherpte vorm door het Mondriaan Fonds wordt voortgezet. Binnen het beleid van het Mondriaan Fonds passen deze subsidies in het streven om de keten van productie tot presentatie en afname te versterken. Zij zijn niet bedoeld als inkomensvorming, wel als stimulans van hoge kwaliteit en als investering in productiekosten, voor materiaal, tijd en eventuele diensten van derden. Elke subsidie zal op eigen wijze bijdragen aan het ontwikkelen van talent en het bevorderen van nieuw werk.

1.1 Startstipendia

Startstipendia zijn een beproefd middel om jong talent verder te ontwikkelen. Ervaringen en evaluaties wijzen uit dat kunstenaars die een startstipendium hebben ontvangen na verloop van tijd succesvoller zijn in het verwerven van reputatie en inkomen dan kunstenaars die hiervoor zijn afgewezen of niet hebben aangevraagd. Met een startstipendium krijgen veelbelovende kunstenaars de kans zich artistiek en zakelijk te ontplooiën. Bij de beoordeling van de kwaliteit is de lat steeds hoger komen te liggen, een tendens die zich bij het Mondriaan Fonds verder zal voortzetten.

Het Mondriaan Fonds zal het aantal startstipendia terugbrengen. Aanvragen is voortaan pas mogelijk als een kunstenaar na de opleiding minimaal één jaar als zodanig werkzaam is geweest, zodat ook het cultureel ondernemerschap beter kan worden beoordeeld. Verder zal een kunstenaar duidelijker moeten omschrijven welke doelen hij zichzelf stelt, iets dat ook bij de beoordeling zwaarder zal wegen. Een kunstenaar zal slechts één startstipendium kunnen ontvangen.

Voor een goede talentontwikkeling na de opleiding is een stevige inbedding in het culturele veld een voorwaarde. In de laatste jaren bleek dat aanvragers steeds meer behoefte aan professionele en/of inhoudelijke begeleiding hebben. Om die reden wordt overwogen de bijdrage voor een startstipendium te differentiëren. Aanvragers kunnen een deel van het startstipendium besteden aan professionele mentoring. Het Mondriaan Fonds zal actief bevorderen dat inzichten van eerder ondersteunde kunstenaars worden overgedragen aan jong talent. En door een community te faciliteren kan het Mondriaan Fonds starters

in staat stellen hun professionele ervaringen te delen. Daarnaast zal het de betrokkenheid van kunstmusea, galeries, presentatie-instellingen, erfgoedinstellingen en andere podia bij het presenteren van werk van startende kunstenaars stimuleren.

1.2 Prix de Rome

De Prix de Rome is de oudste prijs voor jonge kunstenaars en architecten (tot 35 jaar) in Nederland, met als doel het ontdekken van talent en het signaleren van trends in beeldende kunst en architectuur, in een internationale context. Het organiseren van de Prix de Rome was tot nu toe een taak van de Rijksakademie. Om de prijs een onafhankelijker positie te geven heeft de staatssecretaris besloten deze onder te brengen bij het Mondriaan Fonds. Het fonds is nu met de Rijksakademie in gesprek over de manier waarop de prijs wordt overgedragen. Daarbij ligt het voor de hand om samen te werken met het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Verder wordt overwogen de samenwerking met de Prijs voor Jonge Kunstcritiek, die vijf jaar geleden werd geïnitieerd door Witte de With, De Appel en het Fonds BKVB te intensiveren. Daarmee zal niet alleen het publieksbereik van de Prix de Rome en zijn laureaten toenemen, ook wordt zo bijgedragen aan de ontwikkeling van talent op het gebied van kunstcritiek.

1.3 Basisstipendia

Uit onderzoek blijkt dat basisstipendia een doeltreffend instrument zijn om bewezen talent in staat te stellen te experimenteren, werk te ontwikkelen en in te spelen op de vraag. Het geeft kunstenaars de kans om slagvaardig te handelen en flexibel in te springen op een specifieke situatie. Het verschaft ze ook middelen om nieuw werk te ontwikkelen dat niet direct als gevolg van marktwerking tot stand komt, maar wel een grote kans maakt van betekenis te zijn binnen een vernieuwend en toonaangevend aanbod. Dit is geheel in overeenstemming met het principe dat oogsten volgt op ontwikkelen en uitzetten.

Het basisstipendium werkt met een rekening-courantsysteem, waarbij de aanvrager alleen een bedrag opneemt als dat nodig is. Dit systeem daagt uit tot ondernemen. Toekenning is gebaseerd op het vertrouwen in de kunstenaar en zijn bewezen beroepspraktijk. Daarbij wordt de kwaliteit van het werk in samenhang met cultureel ondernemerschap strenger beoordeeld. Verder wordt nagedacht over het aanscherpen van de formele voorwaarden om het aantal aanvragen voor een basisstipendium terug te brengen. Kunstenaars kunnen pas een basisstipendium aanvragen als zij minimaal acht jaar professioneel werkzaam zijn. Ook kunnen er bijvoorbeeld strengere eisen worden gesteld aan de lengte van de periode waarna een kunstenaar opnieuw een basisstipendium kan aanvragen.

1.4 Individuele projectbijdragen

Omdat het budget hiervoor sterk gekrompen is en de financiële mogelijkheden ook elders steeds schaarser worden, zijn individuele projectbijdragen in de periode 2013-2016 uitsluitend bedoeld voor projecten van kunstenaars en bemiddelaars waar niet op voorhand een andere

(profiterende) partij bij betrokken is. Het gaat dan om in tijd of resultaat begrensde activiteiten, zoals onderzoek doen, nieuw werk maken, in een gastatelier werken of een onderzoeksreis ondernemen. Bemiddelaars kunnen aanvragen voor bijzondere onderzoeksprojecten, voorbereidend onderzoek voor tentoonstellingen of artikelen over onderwerpen over hedendaagse beeldende kunst uit Nederland. Ook gaat het Mondriaan Fonds na of de mogelijkheden voor bemiddelaars zijn te verruimen naar onderzoek dat actuele kunst combineert met cultureel erfgoed. Deze verruiming sluit aan bij het werkterrein van het Mondriaan Fonds en biedt kansen om de positie van erfgoed en hedendaagse kunst te verstevigen.

De praktijk wijst uit dat de projecten die dankzij een individuele projectbijdrage tot stand komen op den duur, en al of niet via galeries, hun weg naar een publiek vinden. Omdat het precieze resultaat niet altijd bij voorbaat bekend is, zal vooraf vaak geen bijdrage aan een betrokken partij gevraagd kunnen worden.

1.5 Gastateliers

Beeldende kunst is internationaal, en kunstenaars moeten zich kunnen meten met hun internationale collega's. Het Mondriaan Fonds zal het gevarieerde aanbod van ateliers in het buitenland dan ook continueren, omdat ze fungeren als toegang tot het internationale kunstcircuit. Een verblijf in het buitenland is een duurzame investering, omdat de contacten die tijdens een residency worden gelegd verder reiken dan vluchtige uitwisselingen van kennis en informatie. Een werkperiode in een van deze ateliers stelt beeldend kunstenaars of bemiddelaars in staat zich te verdiepen of te vernieuwen, uitgedaagd door een andere omgeving en cultuur. De selectie van locaties gebeurt gedeeltelijk op voorspraak van kunstenaars, die vaak eerder dan beleidsmakers interessante ontwikkelingen signaleren, en natuurlijk ook op grond van de bewezen kwaliteit van de ateliers, hun positie in een cultuur, hun werkwijze en de betekenis van hun internationale netwerk. Bekeken zal worden of de duur van de werkperiodes variabel kan worden. Veel buitenlandateliers zijn interdisciplinair, het ligt voor de hand om samen te werken met andere fondsen die vergelijkbare mogelijkheden (willen) bieden. Om tegemoet te komen aan de stijgende belangstelling van beeldend kunstenaars en bemiddelaars om een tijdlang op locatie in eigen land te werken, blijft het Mondriaan Fonds naast buitenlandateliers ook gastateliers in Nederland aanbieden. Daarmee wil het bijdragen aan een grotere binnenlandse mobiliteit van kunstenaars en aan de uitwisseling van ideeën en inspiratiebronnen op regionaal en nationaal niveau. Gebleken is dat een verblijf in eigen land veel kan opleveren, zowel voor de kunstenaar als voor de locatie en regio.

1.6 Beurzen praktijkverdieping

Het Mondriaan Fonds stelt beurzen beschikbaar waarmee getalenteerde kunstenaars zelf diensten op het gebied van praktijkverdieping of nascholing kunnen inkopen. Kunstenaars krijgen de mogelijkheid te kiezen voor een verblijf op een postacademische instelling in Nederland of een

instelling in het buitenland, om hun werk door artistiek of wetenschappelijk onderzoek te verdiepen. Ook is er ruimte voor andere vormen van praktijkverdieping, als deze overtuigend aansluiten bij de praktijk van een kunstenaar. Het Mondriaan Fonds is zich terdege bewust van de gevolgen van de ingrijpende bezuinigingen bij de postacademische instellingen in Nederland. Gezien het belang en de betekenis van instellingen als De Ateliers, de Jan van Eyck Academie en de Rijksakademie zal het Mondriaan Fonds het feit dat wordt aangevraagd voor deze opleidingen positief laten meewegen en daarbij streven naar een bepaald aantal toekenningen per instelling. Na twee jaar zal worden geëvalueerd of deze benadering werkt en voldoende aansluit bij de vraag van kunstenaars.

Beoordelingscriteria doel 1

Aanvragen worden beoordeeld op de artistieke en inhoudelijke kwaliteit van het werk, het plan en, indien van toepassing, de context waarin de aanvrager zijn werk toont of waarvoor hij het maakt. Afhankelijk van het type bijdrage zijn daarnaast ook in verschillende gradaties criteria van toepassing als (internationale) betekenis, cultureel ondernemerschap, aanvulling op bestaand aanbod, R&D en talentontwikkeling.

Doel 2 uit het beleidskader van OCW

‘Het versterken van het (privaat) opdrachtgeverschap, zodat ook in het bedrijfsleven en publieke domeinen binnen en buiten de cultuursector het beeldende kunstenaarsaanbod meer zichtbaar wordt.’

2.1 Stimuleringsbijdragen opdrachten

Het Mondriaan Fonds wil een brug slaan tussen beeldende kunst, cultureel erfgoed, markt en publiek. Het wil de productiemogelijkheden van kunstenaars vergroten en zowel instellingen voor beeldende kunst en cultureel erfgoed als marktpartijen stimuleren met kunstenaars samen te werken. Om de samenwerking te bevorderen tussen kunstenaars en partijen die opdrachten verstrekken, bouwt de stimuleringsbijdrage opdrachten voort op de voormalige matching grants en regelingen, zoals Kunstenaars en School. Ze belonen ambitie en ondernemerschap en tonen de betekenis en waarde van kunst in de samenleving. Het Mondriaan Fonds zal bij deze regeling waar nodig ook een agenderende rol vervullen.

De stimuleringsbijdragen opdrachten zijn bestemd voor partijen (particulieren, instellingen, bedrijven, maatschappelijke organisaties) die met een kunstenaar een bijzondere opdracht willen realiseren. Deze subsidie draagt bij aan de totstandkoming van nieuw werk voor (groeps)tentoonstellingen, festivals en manifestaties, en biedt daarnaast kansen aan nieuwe initiatieven tot samenwerking tussen kunstenaars en opdrachtgevers.

Gezien eerdere ervaringen met het stimuleren van opdrachten ligt het ambitieniveau hoog en wegen het aandeel en de motivatie van de opdrachtgever zwaar. Het Mondriaan Fonds let op de positie van de kunstenaar, de stem van de opdrachtgever en de zichtbaarheid van het

project. De opdrachtgever levert een significante bijdrage in de kosten, waarvan het kunstenaarshonorarium vanzelfsprekend deel uitmaakt. Stimuleringsbijdragen worden actief ingezet om opdrachtgevers te koppelen aan kunstenaars en om samenwerking en ondernemerschap te stimuleren.

Beoordelingscriteria doel 2

Aanvragen worden beoordeeld op de artistieke kwaliteit van het werk van de kunstenaar, op het plan en op de context waarin het resultaat wordt getoond. Ook wordt meegewogen hoe de opdrachtgever zich zal inzetten voor het draagvlak van het werk, voor de zichtbaarheid en de toegankelijkheid voor een breed publiek. Daarnaast zijn criteria als (internationale) betekenis, cultureel ondernemerschap, aanvulling op bestaand aanbod, R&D en de beoogde spin-off van toepassing.

Doel 3 uit het beleidskader van OCW

‘Het stimuleren van vernieuwing op het gebied van de presentatie van beeldende kunst en cultureel erfgoed om een nieuw en zo breed en groot mogelijk publiek te bereiken. Tevens heeft het Mondriaan Fonds een aanvullende rol in het mogelijk maken van toonaangevende tentoonstellingen van presentatie-instellingen, hedendaagse kunstmusea en erfgoedinstellingen.’

Het bevorderen van de belangstelling voor en de afname van beeldende kunst en cultureel erfgoed is een belangrijk doel van het Mondriaan Fonds. De samenleving heeft in veel opzichten baat bij kunst en erfgoed en bij een cultuursector die slagvaardig werkt. Het Mondriaan Fonds zal daarom middelen ter beschikking stellen aan instellingen voor kortlopende projecten en meerjarenprogramma's die kunst en erfgoed op een inspirerende manier bij het publiek brengen, vernieuwend of experimenteel van aard zijn en relaties aangaan met de samenleving.

De procentuele bijdragen van het Mondriaan Fonds aan projecten en programmeringen zijn vanaf 2013 lager dan voorheen. De betrokkenheid van de gemeente waar een instelling is gevestigd en waar de activiteiten zullen plaatsvinden kan daarbij van invloed zijn: enerzijds om na te gaan of er lokaal draagvlak voor is, anderzijds omdat de gemeente zelf ook belang heeft bij culturele activiteiten. Apart aandachtspunt is een reële honorering, volgens daarvoor gegeven richtlijnen, van kunstenaars voor producties die in instellingen tot stand komen of er worden gepresenteerd.

3.1 Instellingsbijdragen projecten

Het Mondriaan Fonds continueert de regeling voor incidentele projecten. Voor projecten, in tijd en onderwerp duidelijk afgebakend, die binnen het eigen aanbod en in nationaal opzicht bijzonder en voorbeeldstellend zijn, zoals manifestaties, tentoonstellingen, educatieve activiteiten en festivals die de relatie tussen beeldende kunst, cultureel erfgoed en publiek versterken, kunnen instellingen een aanvraag indienen. Deze regeling daagt

instellingen uit om kunst en erfgoed op een onderscheidende manier onder de aandacht van een divers publiek te brengen, door nieuwe wegen in te slaan en verbindingen te zoeken met de samenleving. Bijzondere aandacht gaat uit naar initiatieven tot internationalisering, naar projecten die in samenwerking met andere maatschappelijk partners worden gerealiseerd en naar projecten die een divers publiek bereiken.

3.2 Programmeringen

Het Mondriaan Fonds zal activiteiten faciliteren met een langere doorlooptijd: programmeringen van niet rechtstreeks door het rijk gesubsidieerde instellingen voor beeldende kunst en cultureel erfgoed die vernieuwing brengen en reflecteren op wat er gaande is in de samenleving. Programmeren op de langere termijn stelt deze instellingen in staat grotere projecten te realiseren, zich beter te positioneren en in nieuwe ontwikkelingen te investeren. Ook geeft het hun de kans zich te herprofilen en met partijen binnen en buiten de culturele sector langdurige samenwerkingen aan te gaan.

3.2.1 Bijdragen programmering presentatie-instellingen beeldende kunst

De voormalige Mondriaan Stichting nam extra verantwoordelijkheid voor het circuit van (kleinschalige) presentatie-instellingen voor hedendaagse beeldende kunst. Presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven zijn kleine flexibele organisaties die actueel programmeren en een belangrijke aanvulling vormen op het aanbod van musea. De verschijningsvorm is zeer divers, van klassieke kunstenaarsinitiatieven tot mobiele organisaties. Een belangrijke meerwaarde van deze programmeringen ligt in de innovatieve, actuele omgang met beeldende kunst, de productie daarvan en de reflectie daarop. Ze bieden tijd, ruimte en gelegenheid aan kunstenaars en curatoren om te experimenteren en onderzoek te doen, en zich tegelijkertijd te verhouden tot een (professioneel) publiek.

Het Mondriaan Fonds zal nog meer samenwerking stimuleren tussen instellingen onderling, met gelegenheidspartners en/of met kunstenaars, door aanvragen die daarop gericht zijn prioriteit te geven. Het combineren van deze bijdragen met individuele stipendia of individuele projectbijdragen kan hier synergie bewerkstelligen: het verzekert kunstenaars van een podium en instellingen van een interessant aanbod waar ze bovendien directer bij betrokken zijn.

3.2.2 Bijdragen programmering erfgoedinstellingen

De Mondriaan Stichting introduceerde in de vorige periode een regeling voor de programmering van erfgoedinstellingen. Musea en archieven bleken namelijk nauwelijks over middelen te beschikken voor bijzondere of experimentele activiteiten, met als gevolg te weinig dynamiek. De regeling had effect: coherente en voorbeeldstellende programmeringen kwamen van de grond en instellingen zijn erin geslaagd nieuwe (inter)nationale relaties met het publiek te leggen. In de periode 2013-2016 biedt het Mondriaan

Fonds deze mogelijkheid ook. Daardoor worden erfgoedinstellingen gestimuleerd om te reflecteren op relevante ontwikkelingen, zoals de steeds meer diverse publieksamenstelling, de veranderende manieren waarop men zich informeert, en het gegeven dat experts in erfgoedinstellingen niet langer de enige en onbetwistbare autoriteiten zijn. Dit alles vereist een andere houding en andere werkwijzen. Ook om fundamentele veranderingen door te voeren kunnen programmeringsbijdragen worden ingezet.

Beoordelingscriteria instellingsbijdragen projecten en programmeringen

Aanvragen worden, afhankelijk van activiteit en type bijdrage, vooral op (inter)nationale betekenis, aanvulling op bestaand aanbod, publieksbereik, participatie en educatie, ondernemerschap, samenwerking en matching met andere partijen beoordeeld. Geografische spreiding kan meespelen als nevensgeschikt criterium.

3.3 Collectiebeleid

Veel erfgoedinstellingen bezinnen zich momenteel op hun profiel, mede door maatschappelijke en financiële omstandigheden. Gelet op deze heroverwegingen faciliteert het Mondriaan Fonds behalve aankopen ook initiatieven tot onderzoek, selectie en eventuele afstoting van collectieonderdelen. Als deze weldoordacht tot stand komen, bevordert dit ook dat instellingen zich meer van elkaar gaan onderscheiden.

3.3.1 Aankoopprogramma's

Het Mondriaan Fonds continueert de bijdragen aan museale collecties, volgens de tweejaarlijkse aankoopprogramma's die kunstmusea hiervoor indienen. De bijdragen hebben als doel de kwaliteit te verhogen van erfgoedcollecties die belangrijk zijn voor Nederland.

Door maatschappelijke ontwikkelingen, benarde financiële omstandigheden en een andere houding van musea komt er verandering in de omgang met collecties en de manier waarop musea zich tegenover elkaar profileren. Met zijn bijdragen aan aankoopprogramma's wil het Mondriaan Fonds niet alleen meewerken aan aankopen, maar minstens zozeer musea stimuleren hun collectiebeleid te heroverwegen of te herpositioneren. Het belangrijkste aandachtspunt bij de toedeling van de middelen is de kwaliteit van het collectie- en aankoopplan van het museum. Daarnaast geldt de profilering van het museum in relatie tot de andere kunstmusea. Gezamenlijke collectieplannen hebben een pre. Bij de bijdragen aan aankoopprogramma's zal het Mondriaan Fonds daarnaast uitgaan van verschillende categorieën kunstmusea en richtbedragen hanteren, gebaseerd zowel op de inhoudelijke aard als op de omvang van collecties. Voorwaarde om te kunnen aanvragen is dat musea beschikken over een structureel eigen aankoopbudget van minimaal € 50.000 per jaar. Dit omdat het in eerste instantie de betrokken overheden zijn die verantwoordelijkheid dragen voor een serieus aankoopbudget van de instellingen.

3.3.2 Incidentele aankopen

Het Mondriaan Fonds draagt in bijzondere gevallen bij aan incidentele aankopen: aankopen van cruciaal belang, die alle collectiegebieden kunnen betreffen, zoals oude kunst, hedendaagse kunst, oude handschriften of natuurhistorische collecties. De bijdragen hebben als doel de kwaliteit van erfgoedcollecties in Nederland te verhogen. Voorop staan het belang van de aankoop in relatie tot de Collectie Nederland en de manier waarop deze zichtbaar zal zijn voor het publiek. Er wordt gewaakt voor overlapping of het opbouwen van vergelijkbare collecties op meerdere locaties. De aankoop moet een wezenlijke plaats innemen in het verhaal dat met de collectie wordt verteld. Nog meer aandacht zal uitgaan naar de manier waarop de aankoop aan het publiek zal worden gepresenteerd.

Bij incidentele aankopen wordt vrijwel altijd samengewerkt met relevante partners, zoals de private fondsen. Wat het Mondriaan Fonds hier vooral doet is faciliteren. Zijn financiële bijdrage geldt als keurmerk en fungeert als vliegwieltje voor andere financiers.

In uitzonderlijke gevallen kan via het Mondriaan Fonds een beroep worden gedaan op het door OCW beheerde Nationaal Aankoopfonds. Afhankelijk van nieuwe ontwikkelingen rond de volkenkundige musea overweegt het Mondriaan Fonds in de periode 2013–2016 te participeren in het Volkenkundig Aankoopfonds. Daarin stortten volkenkundige musea tot nu toe een deel van hun aankoopbudget, waarna het eindbedrag door de Mondriaan Stichting werd verdubbeld.

3.3.3 Veiligheidszorg

Het Mondriaan Fonds wil zich blijven inzetten voor de veiligheidszorg in niet-rijksmusea, als daarvoor opnieuw middelen beschikbaar komen. In de afgelopen periode heeft de regeling van de Mondriaan Stichting met relatief weinig middelen bewerkstelligd dat de veiligheidszorg substantieel is verbeterd. Steeds opnieuw bewijzen goed afgelopen incidenten dat ondersteunde initiatieven bijdragen aan een veiliger en beter beschermd erfgoed in Nederland. Daarmee wordt onze samenleving behoed voor kostbare en onherstelbare schade aan erfgoedcollecties. In de komende periode zet het Mondriaan Fonds zich, samen met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en het Landelijk Contact Museumconsulenten, in voor een duurzame verankering van veiligheidszorg in niet-rijksinstellingen.

3.3.4 Mobiel Erfgoed Lening

Mobiel erfgoed is voor velen verbonden met het dagelijks leven en kan rekenen op de inzet van veel vrijwilligers. Het Mondriaan Fonds vindt het van belang in te springen op het grote maatschappelijk draagvlak voor mobiel erfgoed. In 2011 hebben de voormalige Mondriaan Stichting en het Nationaal Restauratiefonds daarom een revolving fund voor mobiel erfgoed opgericht. De eigenaren van oude auto's, treinen, vliegtuigen en ander mobiel erfgoed kunnen hieruit een laagrentende lening aanvragen om restauraties uit te voeren. Ook hier weegt bij de beoordeling de mate van zichtbaarheid van het erfgoed voor publiek mee.

3.3.5 Wet tot behoud van cultuurbezit

Het erfgoed op de lijst van de Wet tot behoud van cultuurbezit bestaat voornamelijk uit particulier bezit dat van zo'n groot belang voor Nederland wordt geacht, dat verkoop naar het buitenland niet mogelijk is zonder toestemming van het Rijk. Omdat plaatsing op de lijst beperkingen met zich meebrengt voor de eigenaren, kunnen zij ter compensatie via het Mondriaan Fonds in aanmerking komen voor een bijdrage in de behoudskosten. Mocht de eigenaar tot verkoop willen overgaan, dan beoordeelt het Mondriaan Fonds namens de Rijksoverheid aankopen waarvan de taxatiewaarde het bedrag van € 1.000.000 niet overstijgt. Een museale instelling moet de vragende partij zijn, zodat het object of het ensemble aan de Collectie Nederland kan worden toegevoegd.

Beoordelingscriteria collectiebeleid

Aankopen worden beoordeeld op cultuurhistorische waarde, het bijzondere belang voor de Collectie Nederland en de inbedding van de aankoop in het collectie- en presentatiebeleid van de aanvragende organisatie. Verder gelden als criteria publieksbereik, ondernemerschap, samenwerking en matching van andere publieke en private partijen. In het geval van afstoten en overdragen van collecties moet dit bijdragen aan kwaliteit en het profiel van de collectie.

Doel 4 uit het beleidskader van OCW

'Het presenteren en promoten van Nederlandse beeldende kunst en cultureel erfgoed in het buitenland met marktverruiming als uitgangspunt.'

Internationale zichtbaarheid van beeldende kunst en cultureel erfgoed uit Nederland is van groot belang. Het verbreedt de werkpraktijk van kunstenaars en verruimt hun afzetmarkt. Ook draagt deze zichtbaarheid bij aan het vergroten van de waardering voor en de invloed van kunst en erfgoed. Daarom blijft het Mondriaan Fonds zich inspannen voor de internationale promotie van beeldende kunst en cultureel erfgoed, onder meer door een statelijke biënnale te organiseren, bij te dragen aan deelname aan kunstbeurzen en een bezoekersprogramma aan te bieden. Om het internationale perspectief en netwerk van Nederlandse kunstenaars en instellingen te verbreden, blijft het bovendien studie- en oriëntatierampen organiseren. Wel wordt het promotiebeleid geconcentreerd op een beperkt aantal landen, en daarmee op een beperkt aantal internationale kunstbeurzen.

4.1 Internationale presentaties van hedendaagse kunst uit Nederland

Het Mondriaan Fonds wil met zijn internationaal beleid allereerst de belangstelling voor hedendaagse kunst uit Nederland stimuleren. Het initiatief om werk van kunstenaars uit Nederland te tonen moet uitgaan van buitenlandse instellingen. Met relatief bescheiden bijdragen aan transport, verblijf en presentatie kan de internationale zichtbaarheid van kunst uit Nederland worden vergroot,

met positieve gevolgen voor reputaties en marktposities van de betrokken kunstenaars. In een aantal gevallen zijn de individuele projectbijdragen daarmee te combineren en zal de behandeling van aanvragen daarop worden toegesneden. Het beleid in 2013-2016 is gericht op een betere aansluiting tussen productie en presentatie, en op verbetering van de internationale marktpositie. Het komt bovendien tegemoet aan noodzakelijk gebleken nuanceringen van het beleid van de voormalige Mondriaan Stichting. Zo zal de uitstraling van een initiatief worden vastgesteld door de reputatie en werking van de tentoonstellingslocatie te beoordelen in samenhang met het project. Er zal een limiet gelden voor het aantal toekenningen waarbij dezelfde kunstenaars zijn betrokken. De promotie-meerwaarde van het tonen van dezelfde kunstenaars neemt af naarmate er te veel herhaling optreedt. Op deze manier wordt ook gewaakt voor een te beperkt of eenzijdig beeld van kunst uit Nederland.

4.2 Internationale presentaties van cultureel erfgoed uit Nederland

Het Mondriaan Fonds zal zich daarnaast richten op het promoten van cultureel erfgoed uit Nederland, en in het bijzonder op intensieve internationale samenwerking: indirect, door te bemiddelen en gebruik te maken van het bezoekersprogramma en andere instrumenten, maar ook direct, door bij te dragen aan belangwekkende en vernieuwende erfgoedproducties. Door de kostbaarheid van zulke projecten zal het vermoedelijk slechts om één presentatie per jaar gaan. Voorwaarde is dat het project met verschillende Nederlandse erfgoedinstellingen en in samenwerking met buitenlandse partners is ontwikkeld. Verder moet er sprake zijn van innovatie, bijvoorbeeld op basis van nieuwe (wetenschappelijke) inzichten.

4.3 Kunstbeurzen

Het Mondriaan Fonds stimuleert galeries kunst uit Nederland te tonen op belangrijke kunstbeurzen in het buitenland. Met een bijdrage in de kosten van deze doorgaans dure evenementen wordt het geselecteerde galeries mogelijk gemaakt zich aan een internationaal publiek te presenteren en de afzetmarkt voor kunst uit Nederland te vergroten. Behalve aan het versterken van de internationale positie van kunst uit Nederland draagt dit ook bij aan het intensiveren van de internationale netwerken van galeries. Het Mondriaan Fonds heroverweegt de vorm waarin galeriedeelname aan buitenlandse kunstbeurzen zal worden gestimuleerd.

4.4 Biënnale van Venetië

Het Nederlandse paviljoen van de Biënnale van Venetië fungeert elke twee jaar als belangwekkend podium dat bijdraagt aan de uitstraling van kunst uit Nederland, de productie van nieuw en actueel werk mogelijk maakt en relevante onderwerpen in de kunst en de samenleving aan de orde kan stellen. In de toekomst selecteert het Mondriaan Fonds de curator via een open inschrijving, die curatoren uitnodigt met plannen te komen. Voor deze biënnale worden zo nodig middelen vergaard uit meerdere bronnen.

Cofinanciering uit de markt is denkbaar, gezien de grote zichtbaarheid van het evenement.

4.5 Bezoekersprogramma

Met zijn bezoekersprogramma, gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, faciliteert het Mondriaan Fonds bezoeken van strategisch gekozen buitenlandse kunst- en cultuurprofessionals. Dit stimuleert zichtbaarheid van kunst en cultuur uit Nederland op professionele podia in het buitenland, marktverruiming en uiteenlopende vormen van samenwerking. Bij de keuze van de bezoekers wordt ingespeeld op actuele ontwikkelingen of evenementen, zoals biënnales, of urgente thema's. Zij krijgen een op maat gesneden programma aangeboden, dat inzicht geeft in de praktijken van kunstenaars en culturele instellingen in Nederland. Met relatief weinig geld worden kunst en cultuur uit Nederland op deze manier actief gepromoot. De spin-off hiervan is groot, blijkt uit een recente evaluatie.

4.6 Studie- en oriëntatiereizen

Het Mondriaan Fonds bouwt voort op de studiereizen van het Fonds BKVB en de oriëntatiereizen van de Mondriaan Stichting. De reizen hebben als doel het internationale perspectief te verruimen en vakinhoudelijke internationale contacten te leggen. Ze dragen bij aan de ontwikkeling van het culturele veld op het gebied van inhoud, overdracht en publieksbereik. Deze effecten zijn op de langere termijn goed merkbaar, zo is inmiddels ook onderzocht en aangetoond.

Samenwerking met partners in andere landen verleent de reizen extra meerwaarde, die het gevolg is van kennisuitwisseling en vorming van internationale netwerken. In de toekomst wordt het aandeel van cultureel erfgoed in de programmering en de samenstelling van de reisgezelschappen belangrijker. Het Mondriaan Fonds zal het veld betrekken bij het kiezen van onderwerpen en bestemmingen en een open inschrijving organiseren. De opgedane ervaringen, de verdieping van kennis, de uitbreiding van netwerken en andere resultaten zullen zo breed mogelijk worden verspreid.

Beoordelingscriteria doel 4

Aanvragen worden, afhankelijk van soort activiteit en bijdrage, beoordeeld op grond van artistieke of cultuurhistorische kwaliteit, internationale betekenis, aanvulling op bestaand aanbod, samenwerking en matching met andere publieke en private partijen, ondernemerschap, promotie-nele waarde en follow-up, publieksbereik en geografische spreiding.

Doel 5 uit het beleidskader van OCW

'Het stimuleren van het kopen van beeldende kunst door particulieren.'

Het Mondriaan Fonds stelt via de KunstKoop particulieren in staat beeldende kunst te verwerven op basis van een rentevrije lening en bevordert daarmee de verkoop

van beeldende kunst. Het Mondriaan Fonds laat onderzoeken in hoeverre de markt deze rol in de toekomst zelf kan vervullen. In het eerste kwartaal van 2012 worden de resultaten van het onderzoek verwacht. In het ideale geval stimuleert de KunstKoop (potentiële) kopers uit heel Nederland om te kiezen uit een pluriform aanbod en faciliteert het een sterkere kunstmarkt, grotere zelfstandigheid van beeldende kunstenaars en een breder draagvlak voor beeldende kunst.

SAMENWERKING CULTUURFONDSEN

Deze paragraaf is een coproductie van de publieke cultuurfondsen. Hij is terug te vinden in de beleidsplannen van het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Fonds Podiumkunsten, het Nederlands Fonds voor de Film, het Nederlands Letterenfonds en het Stimuleringsfonds voor Architectuur.

De cultuurfondsen zijn opgericht om de politieke sturing op de hoofdlijnen van het cultuurbeleid te versterken door het te ontlasten van een gedetailleerde bemoeienis met (artistiek)inhoudelijke beoordelingen en beslissingen. In deze rolverdeling – waarin het primaat van de politiek terecht voorop staat – worden de fondsen niet alleen gezien als deskundig uitvoerder, maar ook als belangrijk initiatiefnemer en beleidsvoorbereider op hun terreinen. Inhoudelijke kennis bij de beoordeling speelt hierin een rol, maar ook de relatieve afstand waarmee fondsen als zelfstandige bestuursorganen tot de politiek en het cultuurveld staan. Juist door die relatieve afstand kunnen fondsen binnen het Nederlandse cultuurbeleid vorm en inhoud geven aan een dynamische wisselwerking tussen beleid en praktijk.

De fondsen en de cultuursector staan de komende periode voor een grote uitdaging. De bezuinigingen maken scherpe keuzes onontkoombaar. Tegelijkertijd willen de fondsen met veel overtuiging bijdragen aan een ondernemende opstelling van de cultuursector en aan een grotere betrokkenheid van de samenleving. Ondanks de moeilijke financiële omstandigheden van dit moment is de veerkracht van de kunst en cultuur in Nederland enorm en het draagvlak daarvoor veel groter dan nu wordt benut. Al geruime tijd werken de fondsen samen in het zogenoemde fondsenoverleg. Dit overleg voorziet in gezamenlijke strategievorming over diverse overkoepelende en sectoroverstijgende uitgangspunten, maar is ook gegroeid tot de plek waar de fondsen steeds vaker de handen ineenslaan bij gezamenlijke initiatieven op bijvoorbeeld het gebied van internationalisering. De fondsen gaan hun samenwerking de komende tijd intensiveren.

Investeringsgerichte aanpak

Het nieuwe beleid van de fondsen zet in op minder subsidieafhankelijkheid door een grotere nadruk op eigen inkomsten van aanvragers. Maar we vinden het evenzeer van belang in de markt van vraag en aanbod juist de vraag naar cultuur te stimuleren. We onderzoeken of er meer bedrijfsmatige instrumenten kunnen worden ontwikkeld om de kunst financieel te steunen, waaronder een geza-

menlijk waarborgfonds voor kredietverlening in de cultuur. Ook zoeken de fondsen naar nieuwe partnerships met maatschappelijke organisaties.

De nieuwe omstandigheden doen een groot beroep op het leiderschap van cultuurinstellingen. Daarom willen de fondsen de totstandkoming van een speciaal leiderschapsprogramma mogelijk maken naar het model van het succesvolle Britse Clore Leadership Programme. Daartoe hebben de fondsen gezamenlijk een verzoek van Cultuur en Ondernemen gehonoreerd voor het doen van een haalbaarheidsonderzoek naar onder meer de inhoudelijke opzet, samenwerkingspartijen en financiering van het programma.

Governance & beheer

Aanvragers, maar ook publiek en politiek moeten kunnen rekenen op een even zorgvuldige als transparante opstelling van de fondsen in hun beoordelings- en besluitvormingssystematiek, vastgelegd in een Code of Conduct. Naar aanleiding van de juni-brief van de staatssecretaris hebben de fondsen een eerste slag gemaakt in de verheldering van hun beoordelingssystematiek waaronder de criteria en de samenstelling van commissies. We gaan onderzoeken welke verbetering verder mogelijk is en in welke mate we onze werkwijze meer kunnen harmoniseren. Dat geldt ook voor gebieden als automatisering, arbeidsvoorwaarden, monitoring en evaluatie, en ook de vormgeving van afspraken met instellingen en ministerie. Het huidige model voor prestatieafspraken met OCW willen we in de loop van deze periode in samenspraak met het ministerie herzien zodat de fondsen zich optimaal publiek kunnen verantwoorden over hun werkwijze en resultaten.

Internationaal

Het Nederlands culturele veld is voor investeringen in de individuele internationale positie afhankelijk van de fondsen, die hun middelen voor internationalisering op hun beurt ontvangen uit de zogenoemde Hgis-gelden. Door de keuzes die zijn gemaakt, dreigen de middelen voor de 'individuele ambities' in de nieuwe cultuurnota 55% lager uit te pakken. Gezien het toegenomen belang van de internationale marktverruiming voor elk van de afzonderlijke werkterreinen pleiten de fondsen ervoor dat een groter deel van de Hgis-Cultuurmiddelen via de fondsen aan het veld beschikbaar wordt gesteld dan nu in de kaders staat aangegeven. De fondsen vinden het in ieder geval ongewenst om over deze middelen met elkaar concurrentie te gaan met de kans dat gehele sectoren straks geen of disproportioneel geringe toegang hebben tot mogelijkheden voor internationalisering. Dit alles leidt ertoe dat de gezamenlijke Fondsen het verstandig vinden nu uit te gaan van ongeveer dezelfde onderlinge verdeling van deze middelen als in het verleden en bij wijze van wensbegroting een beperktere en gelijke reductie van 25% toe te passen op de afzonderlijke historische Hgis-budgetten. Dit met uitzondering van het Fonds Cultuurparticipatie - dat voor het eerst een bescheiden beroep op de middelen doet - en rekening houdend met de recente herverdeling van de werkterreinen tussen Mondriaan Fonds en het Stimuleringsfonds voor Architectuur. In hun visie richten fondsen

zich op het bevorderen van internationale mobiliteit en intensieve samenwerking van Nederlandse kunstenaars, producenten en instellingen met buitenlandse partners. Een ambitieus en economisch gezond kunstleven van niveau is anno 2012 ondenkbaar zonder aangesloten te zijn bij de internationale kunstpraktijk in al zijn variëteit. Wat de fondsen betreft zijn de cultuurintrinsieke en economische doelstellingen van het beleid niet tegengesteld maar liggen ze in elkaars verlengde. Om de positie van de Nederlandse cultuursector op de internationale markt te versterken stellen de fondsen voor om het nu voor hen beschikbaar gestelde Hgis-budget alsnog te verruimen en de fondsen uit te nodigen om in samenwerking met SICA, de Stichting Internationale Culturele Activiteiten, te komen tot het formuleren van een gezamenlijke visie en bijbehorend werkplan.

Colofon

Tekst: Mondriaan Fonds

Ontwerp: 75B

Mondriaan Fonds

Postbus 773

1000 AT Amsterdam

T + 31 (0)20 5231523

www.mondriaanfonds.nlinfo@mondriaanfonds.nl

© Mondriaan Fonds, februari 2012

Aan de inhoud van deze tekst kunnen geen rechten worden ontleend.

BIJLAGE 1**Structurele en incidentele samenwerkingspartners**

Peildatum: januari 2012

Fonds Podiumkunsten
 Fonds voor Cultuurparticipatie
 Nederlands Letterenfonds
 Nederlands Fonds voor de Film
 Stimuleringsfonds voor Architectuur
 Mediafonds
 Prins Claus Fonds
 Prins Bernhard Cultuurfonds
 SNS Reaal Fonds
 VSB Fonds
 Materiaalfonds
 Nationaal Restauratiefonds

 Premisela
 Virtueel Platform
 Nederlandse Galerie Associatie
 Nederlandse Museumvereniging
 Rijksdienst Cultureel Erfgoed
 Erfgoed Nederland
 Vereniging Rembrandt
 DEN, Digitaal Erfgoed Nederland
 SKKN, Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland
 SVCN, Stichting Volkenkundige Collectie Nederland
 Nederlands Centrum voor Volkscultuur
 LCM, Landelijk Contact Museumconsulenten
 SICA, Stichting Internationale Culturele Activiteiten
 Trans Artists
 Stichting Cultuur-Ondernemen
 Stichting DOEN
 Hivos, Humanistisch Instituut voor
 Ontwikkelingssamenwerking
 Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk
 Onderzoek
 Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 De Zaak Nu, branchevereniging voor presentatie-
 instellingen en kunstenaarsinitiatieven
 BRAIN, Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland
 FNV KIEM

 Stedelijk Museum Amsterdam
 Stedelijk Museum Schiedam
 Smart Project Space
 De Appel
 Witte de With
 Marres
 Kunsthal 52
 Fotomuseum
 Universiteit van Amsterdam
 Artis Natura Magistra
 Meertens Instituut
 Theater Instituut Nederland
 Gerrit Rietveld Academie
 Pompgemaal Den Helder
 Photoq

Dutch Doc Days / Dutch Doc Awards
 Manifesta
 Time/Bank
 Interact
 Jap Sam Books
 AVRO
 NTR
 ABN Amro
 de Volkskrant
 Stichting Rietveld Paviljoen Venetië
 Stichting Van Doesburghuis

 BAM Instituut voor beeldende, audiovisuele en media-
 kunst (België)
 Danish Arts Agency (Denemarken)
 Pro Helvetia (Zwitserland)
 Arts Council England (Verenigd Koninkrijk)
 Clore Duffield Foundation (Verenigd Koninkrijk)
 ISCP, International Studio and Curatorial Program (New
 York)
 IASPIS (Stockholm)
 Meetfactory (Praag)
 Koninklijk Nederlands Instituut / American Academy
 (Rome)
 IFP, The Institute for Provocation (Beijing)
 Tembe Art Studio (Suriname)
 Townhouse Gallery (Caïro)
 Banff Centre for the Arts (Canada)
 Cité des Arts (Parijs)
 Instituto Buena Vista (Curaçao)
 Air Berlin Alexanderplatz (Berlijn)
 Wiels (Brussel)
 Arts Initiative (Tokyo)
 Capacete (Rio de Janeiro)
 Künstlerhaus Bethanien (Berlijn)
 Institut Néerlandais (Parijs)
 PIST/// (Istanbul)
 Pepinières Européennes Pour Jeunes Artistes (Frankrijk)
 Vansa, Visual arts network of South Africa (Zuid-Afrika)
 Schloss Ringenberg (Duitsland)
 Center for Curatorial Studies and Art in Contemporary
 Culture, Bard College (Verenigde Staten)
 Office for Contemporary Art Norway (Noorwegen)
 CEAC, Xiamen (China)
 Power House (Detroit)
 Huis deBuren (België)
 Nederlandse Ambassades over de hele wereld

BIJLAGE 2

Begroting 2013-2016

Baten

	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Opbrengsten					
I. Directe opbrengsten					
Lager vastgestelde subsidies	0	0	0	0	0
Ingetrokken subsidies	0	0	0	0	0
Overige inkomsten	0	0	0	0	0
II. Indirecte opbrengsten					
Indirecte opbrengsten	0	0	0	0	0
Totale Opbrengsten	0	0	0	0	0
Subsidies/bijdragen					
I. Subsidie OCW	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067
II. Overige subsidies	0	0	0	0	0
Totale Subsidies/bijdragen	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067
Totale baten	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067

Lasten

	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Beheerslasten					
I. Beheerslasten personeel	€ 1.417.883	€ 1.402.843	€ 1.403.711	€ 1.406.425	€ 5.630.862
II. Beheerslasten materieel	€ 735.000	€ 720.000	€ 720.000	€ 720.000	€ 2.895.000
Totale Beheerslasten	€ 2.152.883	€ 2.122.843	€ 2.123.711	€ 2.126.425	€ 8.525.862
Activiteitenlasten					
I. Verleende subsidies	€ 23.386.773	€ 23.266.310	€ 23.171.712	€ 23.151.410	€ 92.976.205
II. Overige activiteitenlasten	0	0	0	0	0
Totale Activiteitenlasten	€ 23.386.773	€ 23.266.310	€ 23.171.712	€ 23.151.410	€ 92.976.205
Totale lasten	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	0	0	0	0	0
Saldo rentebaten/-lasten	0	0	0	0	0
Saldo bijzonder baten/lasten	0	0	0	0	0
Exploitatieresultaat	0	0	0	0	0

Beheerlasten

Beheerlasten	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Personeelskosten beheer van de organisatie	€ 1.417.883	€ 1.402.843	€ 1.403.711	€ 1.406.425	€ 5.630.862
Huisvestingskosten	€ 140.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 515.000
Bureaunkosten	€ 415.000	€ 415.000	€ 415.000	€ 415.000	€ 1.660.000
Organisatiekosten	€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000	€ 420.000
Algemene publiciteitskosten	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 300.000
Totaal beheerlasten	€ 2.152.883	€ 2.122.843	€ 2.123.711	€ 2.126.425	€ 8.525.862

Activiteitenlasten

Doel 1 Ontwikkelen van toptalent	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Talentontwikkeling	€ 1.113.218	€ 1.106.449	€ 1.101.326	€ 1.099.861	€ 4.420.854
Talentverdieping	€ 7.323.802	€ 7.279.269	€ 7.245.566	€ 7.235.931	€ 29.084.568
Ateliers buitenland	€ 878.856	€ 873.512	€ 869.468	€ 868.312	€ 3.490.148
Uitvoering ontwikkelen toptalent	€ 368.239	€ 375.114	€ 378.899	€ 382.767	€ 1.505.019
Totaal ontwikkelen toptalent	€ 9.684.115	€ 9.634.344	€ 9.595.259	€ 9.586.871	€ 38.500.589

Doel 2 Versterken van opdrachtgeverschap	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Stimuleringsbijdragen opdrachten	€ 1.953.014	€ 1.941.138	€ 1.932.151	€ 1.929.582	€ 7.755.885
Uitvoering versterken opdrachtgeverschap	€ 81.235	€ 82.676	€ 83.469	€ 84.280	€ 331.660
Totaal versterken opdrachtgeverschap	€ 2.034.249	€ 2.023.814	€ 2.015.620	€ 2.013.862	€ 8.087.545

Doel 3 Stimulering vernieuwing presentatie	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Projecten en programmeringen	€ 5.859.041	€ 5.823.415	€ 5.796.453	€ 5.788.745	€ 23.267.654
Aankoop- en collectiebeleid	€ 3.124.823	€ 3.105.821	€ 3.091.442	€ 3.087.330	€ 12.409.416
Uitvoering stimulering vernieuwing	€ 300.179	€ 306.809	€ 310.459	€ 314.189	€ 1.231.636
Totaal stimulering vernieuwing presentatie	€ 9.284.043	€ 9.236.045	€ 9.198.354	€ 9.190.264	€ 36.908.706
Doel 4 Presenteren en promoten in het buitenland	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Internationalisering	€ 1.464.760	€ 1.455.854	€ 1.449.113	€ 1.447.186	€ 5.816.913
Uitvoering p. en p. in het buitenland	€ 63.176	€ 64.257	€ 64.852	€ 65.460	€ 257.745
Totaal p. en p. in het buitenland	€ 1.527.936	€ 1.520.111	€ 1.513.965	€ 1.512.646	€ 6.074.658
Doel 5 Stimuleren kopen door bedrijven en particulieren	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Stimuleren aankopen	€ 830.031	€ 824.984	€ 821.164	€ 820.072	€ 3.296.251
Uitvoering stimuleren aankopen	€ 26.400	€ 27.012	€ 27.349	€ 27.694	€ 108.456
Totaal stimuleren kopen door b. en p.	€ 856.431	€ 851.996	€ 848.513	€ 847.766	€ 3.404.707

Begroting 2013-2016

Totaal	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
Totaal beheerlasten	€ 2.152.883	€ 2.122.843	€ 2.123.711	€ 2.126.425	€ 8.525.862
Totaal activiteitenlasten	€ 23.386.773	€ 23.266.310	€ 23.171.712	€ 23.151.410	€ 92.976.205
Subsidie 2013-2016 per jaar	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067
Subsidie volgens rijksbegroting (5-12-11)	€ 25.665.000	€ 25.665.000	€ 25.665.000	€ 25.665.000	€ 102.660.000
ZBO-korting	€ -125.344	€ -275.847	€ -369.577	€ -387.165	€ -1.157.932
Subsidietoezegging ocw	€ 25.539.656	€ 25.389.153	€ 25.295.423	€ 25.277.835	€ 101.502.067
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

BIJLAGE 3

Begroting en toelichting

Hgis-Cultuurmiddelen 2013-2016

Hgis	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2013-2016
1. presentatie en promotie BK	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 1.000.000
2. presentatie en promotie Erfgoed	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 1.000.000
3. bezoekersprogramma	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
4. (onderzoek) buitenland ateliers	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
5. studie- en oriëntatierizen	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 400.000
6. pilotprojecten	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
Totaal Hgis	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 3.000.000

Hgis-Cultuurmiddelen

Als mogelijke bestemmingen voor de beschikbare Hgis-Cultuurmiddelen geeft OCW de voorkeur aan activiteiten bestemd voor marktverruiming, een goede uitgangspositie voor jong Nederlands talent op de internationale markt, en een kwalitatief hoogwaardige presentatie van Nederlands bewezen talent en vernieuwend aanbod op de relevante presentatieplekken. Vijf activiteiten van het Mondriaan Fonds sluiten hier direct op aan en staan daarom in deze aanvullende Hgis-begroting. Zoals toegelicht onder Samenwerking cultuurfondsen, komt deze begroting uit op 75% van de Hgis-middelen die de voormalige Mondriaan Stichting en het voormalige Fonds BKVB in de afgelopen periode hebben gekregen. Voor alle hieronder aangegeven activiteiten geldt dat het Mondriaan Fonds geen ruimte heeft binnen het toekomstige reguliere budget.

1 Voor het succesvolle internationale promotiebeleid beeldende kunst, zie Internationale presentaties van hedendaagse kunst uit Nederland, is het toekomstige budget zeer ontoereikend. De Mondriaan Stichting had hiervoor € 1.900.000 beschikbaar, waarvan € 800.000 aan Hgis-middelen.

2 De promotie van cultureel erfgoed uit Nederland, zie Internationale presentaties van cultureel erfgoed uit Nederland, is alleen, en dan slechts bescheiden, met extra budget te realiseren. Tot nu toe is er geen promotiebeleid voor cultureel erfgoed gevoerd.

3 Voor de uitvoering van het relatief goedkope en zeer effectieve internationaal bezoekersprogramma ontbreken eveneens middelen. De Mondriaan Stichting investeerde hierin uit haar reguliere budget ongeveer € 50.000, bovenop hetzelfde bedrag dat het ministerie van Buitenlandse Zaken investeerde en naar verluidt wil blijven investeren.

4 In onderzoek naar potentiële gastateliers in het buitenland, zie Gastateliers, investeerde het Fonds BKVB doorgaans ongeveer € 50.000. Hetzelfde bedrag staat in deze Hgis-begroting, om bij het toekomstige aanbod van gastateliers te kunnen blijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en opkomende gebieden.

5 De Studie- en oriëntatierizen van beide voormalige fondsen, gericht op internationalisering en professionalisering, zijn tot nu toe gedeeltelijk uit Hgis-middelen bekostigd. Gelet op de huidige beleidsambities ligt continuering voor de hand.

6 Onder Samenwerking, kennisdeling, nieuwe initiatieven staat op welke fronten het Mondriaan Fonds in de komende periode mogelijkheden wil verkennen en/of anderen daarvoor de mogelijkheid wil bieden. Al deze mogelijkheden hebben een internationale component die vaak direct met de actualiteit is verbonden; om die reden is ook hiervoor een post opgevoerd.